

Reseträning eller rätt till färdtjänst?

April 2022

Mål med dagens presentation

- Genomgång av olika typer av funktionshinders rätt till färdtjänst och förmåga till reseträning
- Skapa insikt i färdtjänstnämndens bedömningsgrunder
- Analys av nyttillkommen praxis och dess påverkan på färdtjänstnämndens i Stockholms bedömning när det kommer till reseträning för olika diagnosgrupper

Beslutsgrunder

- Rätt till färdtjänst:
- Väsentliga svårigheter att
 - Förflytta sig på egen hand, eller
 - Resa med allmän kollektivtrafik.
- Ej diagnosberoende men ska vara en följd av ett funktionshinder
- Färdtjänstnämnden är skyldig att följa den praxis som kommer från domstolarna.

Tillgänglighetsanpassningar

- Är de allmänna kommunikationerna så utformade, att det är rimligt att en funktionshindrad person ska kunna använda dem, föreligger ingen rätt till att få färdtjänst, prop. 1996/97:115 s 78.
- Ledsagarservice
- Tillgänglighetsgaranti
- Pratorer och automatiska utrop
- **Dock ej särskilda anpassningar för personer med neuropsykiatriska funktionshinder**

Tidigare praxis reseträning

- Det kan generellt krävas att en person som klarar av att åka en viss inlörd sträcka även tränar in nya resor (Kammarrätten i Stockholms dom den 12 juni 2020 i mål nr 8980-19 och Kammarrätten i Stockholms dom den 4 oktober 2019 i mål nr 1672-19).
- Domarna avsåg personer med fysiska funktionsnedsättningar

När hänvisar färdtjänstnämnden till reseträning för personer med fysisk funktionsnedsättning?

- Kan på egen hand förflytta sig till närmaste hållplats
 - Svårigheter som beror på att man bor långt från en hållplats är i sig inte skäl för färdtjänsttillstånd om den huvudsakliga problematiken grundar sig i gångförmågan.
 - Se bland annat Kammarrätten i Göteborgs dom den 3 december 2014 i mål nr 4636-14
- Kan resa kollektivt i någon omfattning

Ny praxis

- **KamR Stockholms dom den 2021-10-04 i mål nr 4998-21**
- Förmåga: Reser med pendeltåg, 40 enkelresor per månad,
- Kommer framöver behöva genomföra byte till buss för att ta sig till sin nya skola.
 - Intellektuell funktionsnedsättning
 - Autism
 - Generell språkstörning med stora uttalssvårigheter.
 - Hörsel- och synnedsättning
 - Lätt balansrubbing vid stress.
- Svårigheter att resa med allmän kollektivtrafik består av svårigheter med kommunikation samt med uppmärksamhet, koncentration och att sortera sinnesintryck. Kan inte själv förmedla sig utan ledsagare och blir lätt arg, irriterad, stressad och förvirrad vid ökat stimuli från omgivningen.
- Han klarar inte av att planera själv eller hantera störning av redan fastlagd plan.

Kammarrättens bedömning

- Kammarrätten bedömer att det finns stöd i utredningen för att sökande på grund av funktionshinder har svårigheter att **hantera oförutsedda situationer under resor med allmänna kommunikationsmedel**. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att ifrågasätta att det byte han kommer behöva genomföra för att ta sig till skolan kan leda till ökade svårigheter för honom.
- Den omständigheten att han har **rest med pendeltåg i relativt stor omfattning talar dock emot att svårigheterna skulle vara så väsentliga** att han har rätt till färdtjänst.
- Kammarrätten konstaterar även att det inte framgår av utredningen t.ex. i vilken utsträckning han tidigare har rest ensam med pendeltåg och hur han då har hanterat oförutsedda situationer. Mot denna bakgrund bedömer kammarrätten att **utredningen i målet inte ger tillräckligt stöd** för att sökandes svårigheter att resa med allmänna kommunikationsmedel är så väsentliga att han ska beviljas tillstånd till färdtjänst.

Ny praxis

- **KR i Sthlm:s dom i den 2022-02-09 i mål nr. 5083-21**
- **Förmåga:**
 - Reser 40 enkelresor per månad med allmänna kommunikationer. Det är resor utan byten som han har memorerat.
- **Svårigheter:**
 - Låg orienteringsförmåga och därför inte kan orientera sig på främmande platser.
 - Blir lätt stressad vid oförutsedda situationer och kan gå på fel buss.
 - Svårigheter med verbal kommunikation, både med att förstå och göra sig förstådd, kan leda till problem med andra resenärer.
 - Han klarar inte av många byten.
 - Enligt sökandes ombud klarar sökande inte av att träna upp sin förmåga att själv resa sträckor som han tidigare har haft färdtjänst för.
 - Av utredning från kommunen gällande boendestöd framgår att kommunen bedömt att sökande inte kan tillgodogöra sig den hjälp som boendestöd kan erbjuda för att självständigt kunna utföra komplicerade resor på egen hand.

Kammarrättens bedömning

- Sökande har på ett trovärdigt sätt förklarat varför reseträning inte skulle fungera för honom när det gäller sträckor inom den allmänna kollektivtrafiken med flera byten.
- Hans svårigheter stöds av ingivet läkarintyg och den utredning om boendestöd som har gjorts av kommunen.
- Sökande får därför anses ha sådana väsentliga svårigheter att på egen hand resa med allmänna kommunikationsmedel att han har rätt till tillstånd till färdtjänst

Skillnaden mellan fallen?

- Vikten av innehållet i läkarintyg
 - Kammarrätten i Stockholm den 13 september 2019 i mål nr 2757-19 respektive den 12 september 2017 i mål nr 1138-17
 - uppgifterna om den enskildes funktionshinder och vilka svårigheter de medför ska vara medicinskt styrkta
- Oförmåga till reseträning ska vara styrkt i läkarintyg för att rätt till färdtjänsttillstånd ska föreligga om en sökande klarar att resa i viss omfattning
- Trovärdigheten i möjligheterna till ytterligare reseträning

Var går gränsen för reseträningen?

- Individuell bedömning
 - Kompletterande utredning kan behövas
- Förmåga till att träna in nya resor. Är detta en omöjlighet ska färdtjänsttillstånd beviljas.
 - Att det inte kan göras obehindrat och kan ta lång tid i anspråk är det i sig inte skäl för färdtjänsttillstånd
- Oförmågan till att träna upp nya resor ska vara styrkt i läkarintyg och vara trovärdig

Viktiga bedömningsparametrar

- En diagnos kan aldrig i sig ge rätt till färdtjänst
- En individuell bedömning av svårigheterna måste göras i varje enskilt fall och om de är trovärdigt väsentliga på sätt som avses i färdtjänstlagen
- Vikten av innehållet i läkarintyg

Sammanfattning

- **Fysiska funktionshinder**
- Kan resa kollektivt i någon omfattning
- Kan på egen hand förflytta sig till närmaste hållplats
- Kan generellt hänvisas till reseträning även om den tar lång tid i anspråk

- **Neuropsykiatriska funktionshinderns gräns för reseträning**
- Det föreligger en skillnad i fysiska funktionshinder samt neuropsykiatriska funktionshinder när det kommer till tillgänglighetsanpassningar och förmåga att träna upp nya resor
- Är det
 - medicinskt styrkt och trovärdigt att
 - nya resor inte kan tränas in
 - föreligger rätt till färdtjänsttillstånd även om man kan resa i viss omfattning

Tack för uppmärksamheten!